

GRADIVO ZA NOVINARJE

Ljubljana, 26. 1. 2021

PR-ZZZS-1/2021

Finančno poslovanje Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije v letu 2020 v zahtevnih pogojih zaradi epidemije COVID-19

1. Ocena finančnega poslovanja ZZZS v letu 2020

Skupščina Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju: ZZZS) je na seji 8. 1. 2020 sprejela Finančni načrt ZZZS za leto 2020, nanj pa je Vlada Republike Slovenije dala soglasje 30. 1. 2020. Prvotni Finančni načrt ZZZS je predvideval primanjkljaj prihodkov nad odhodki v višini 10,4 milijona evrov, obseg načrtovanih odhodkov pa v višini 3.320 milijonov evrov. Spremenjeni pogoji poslovanja tekom leta 2020 so bistveno odstopali od prvotno predvidenih tako na strani prihodkov kot odhodkov in so rezultirali k večjemu primanjkljaju prihodkov nad odhodki. Slabši pogoji poslovanja so predvsem posledica večjega prenosa plačil obveznosti iz leta 2019 v leto 2020 (višji izdatki v letu 2020), razglasitve epidemije nalezljive bolezni COVID-19, spremenjenih globalnih makroekonomskih izhodišč za leto 2020, sprejema Aneksa št. 1 k Splošnemu dogovoru za pogodbeno leto 2020 (uveljavitve višje plačne lestvice v zdravstvu, višjega regresa in dodatnih sredstev za delovno uspešnost delavcev v zdravstvu, širitev in boljše vrednotenje programov) in povečanja nekaterih odhodkov nad načrtovanimi vrednostmi (Vlada Republike Slovenije je 3.9.2020 sprejela predlog sprememb Odloka o okviru za pripravo proračunov sektorja država za obdobje od 2020 do 2022, na podlagi česar je Državni zbor RS povečal največji obseg izdatkov za zdravstveno blagajno za leto 2020 za 50 milijonov evrov (iz 3.320 milijonov evrov na 3.370 milijonov evrov).

Podlage za pripravo rebalansa finančnega načrta so bile tekom leta zelo negotove. ZZZS je zato tekom leta tekoče spremljal finančno poslovanje, se prilagajal in ukrepal. Predlog rebalansa finančnega načrta je bil tako predložen organom upravljanja ZZZS v obravnavo v mesecu novembru 2020, nanj pa je Vlada RS dala soglasje 21. 12. 2020. Z rebalansom finančnega načrta so bili prihodki načrtovani v višini 3.222,4 milijona evrov, odhodki v višini 3.343,1 milijona evrov, načrtovan pa je bil tudi primanjkljaj prihodkov nad odhodki v višini 120,7 milijona evrov, ki naj bi bil pokrit iz sredstev rezervnega sklada 34,8 milijona evrov in iz sredstev splošnega sklada 85,9 milijona evrov.

Prvi, preliminarni podatki o finančnem poslovanju ZZZS v letu 2020 izkazujejo **primanjkljaj prihodkov nad odhodki v višini 87 milijonov evrov. Prihodki so realizirani v višini 3.255,6 milijona evrov** in so za 33,2 milijona evrov večji od načrtovanih, **odhodki so realizirani v okviru načrtovanih v višini 3.342,6 milijona evrov.** Glede na negotove pogoje poslovanja je **ZZZS dokaj uspešno zaključil poslovno leto 2020, saj je poravnal vse svoje obveznosti do izvajalcev zdravstvenih storitev ter za uresničevanje pravic zavarovanih oseb iz obveznega zdravstvenega zavarovanja. Na dan 31. 12. 2020 ZZZS ni izkazoval dolga (brez zadolžitve).**

Večji prihodki v primerjavi z načrtovanimi so predvsem posledica večjih prispevkov za obvezno zdravstveno zavarovanje, večjih prihodkov po mednarodnih sporazumih z drugimi državami ter večjih prihodkov iz naslova regresnih zahtevkov.

S Splošnim dogovorom za pogodbeno leto 2020 ter Aneksom št. 1 k temu dogovoru so bila zagotovljena dodatna sredstva v višini 94 milijonov evrov za zdravstvene programe na prednostnih področjih (večja dostopnost do zdravstvenih storitev), boljše vrednotenje nekaterih programov, za povečanje obsega programov z daljšimi čakalnimi dobami, dodatna sredstva za usklajevanje plač v cenah zdravstvenih storitev z veljavno plačno lestvico, višje vrednotenje regresa, sredstva za delovno uspešnost ter stroške povezane z epidemijo.

V prilogi (tabela 1) so povzeti realizirani finančni učinki začasnih ukrepov, ki so bili določeni z interventno zakonodajo za omilitev posledic epidemije COVID-19 z vidika poslovanja ZZS do konca leta 2020. ZZS je v letu 2020 iz naslova začasnih ukrepov prejel skupaj za 62 milijonov evrov transfernih prihodkov iz državnega proračuna, ki predstavljajo povračilo za oprostitve plačila prispevkov za obvezno zdravstveno zavarovanje (28. in 38. člen ZIUZEOP) v višini 61,9 milijona evrov in 163.000 evrov za povračilo izplačila dodatka za nevarnost in posebne obremenitve v času epidemije (71. člen ZIUZEOP in 39. člen KPJS), in imajo vpliv na prihodke ZZS.

Pri izvajanju določenih ukrepov po interventni zakonodaji pa je imel ZZS samo vlogo posrednika (agenta) pri zbiranju podatkov in plačevanju stroškov. Tako je bilo preko ZZS upravičencem v letu 2020 izplačanih za 181,4 milijona evrov sredstev prejetih iz državnega proračuna za pokrivanje stroškov povezanih z epidemijo, in sicer za:

- izpad 80 % programa izvajalcem zdravstvene dejavnosti zaradi izpada opravljanja dejavnosti na podlagi 76. člena ZIUOOPE v višini 105 milijonov evrov;
- stroške brisov za potrditev okužbe z virusom SARS-CoV-2 za čas trajanja epidemije (od 12. 3. 2020 do 31. 5. 2020) v višini 4,9 milijona evrov na podlagi sklepa Vlade RS, sprejetega na 31. redni seji 10. 9. 2020;
- povrnitev materialnih stroškov za obvladovanje nalezljive bolezni COVID-19 izvajalcem zdravstvenih storitev na podlagi 67. člena ZIPRS 2020 in 2021 v višini 45,1 milijona evrov;
- mikrobiološke preiskave na prisotnost virusa SARS-CoV-2 na podlagi 41. člena ZZUOOP v višini 3,6 milijona evrov;
- cepljenje proti sezonski gripi in stroške nakupa cepiva na podlagi 38. člena ZZUOOP v višini 4,1 milijona evrov;
- povračilo izplačanih nadomestil za bolniške odsotnosti od prvega dne v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja na podlagi 56. člena ZIUZEOP v višini 18,6 milijona evrov;
- povračilo izplačanih nadomestil za čas kratkotrajne odsotnosti z dela zaradi bolezni (do 3 dni) brez potrdila na podlagi 20. člena ZZUOOP v višini 46.500 evrov.

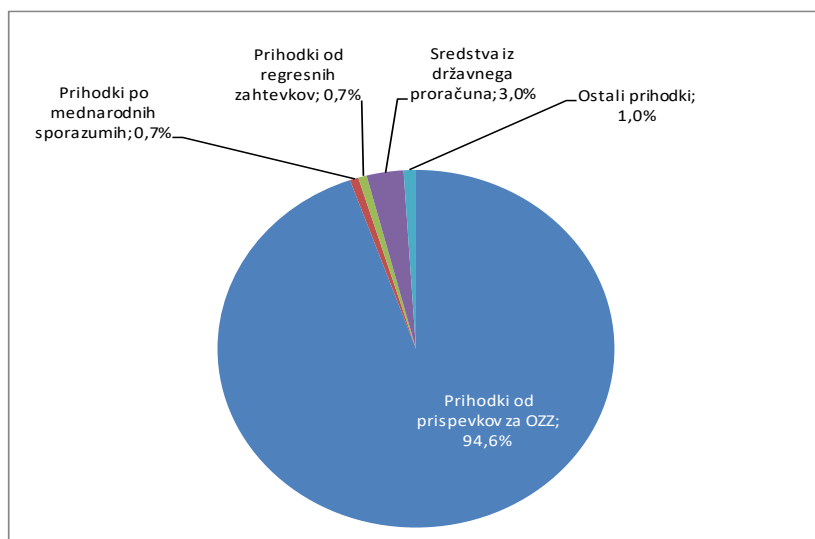
2. Prihodki ZZS v letu 2020

Celotni prihodki ZZS v obdobju januar – december 2020 znašajo 3.255,6 milijona evrov in so za 152 milijonov evrov oz. za 4,9 % večji glede na preteklo leto (od tega so večji prihodki od prispevkov za 132,4 milijona evrov, transferni prihodki iz državnega proračuna za 10,1 milijona evrov, prejeta sredstva na temelju dogovorov s farmacevtskimi družbami o ceni in povračilu stroškov za zdravila za 6,6 milijona evrov in prihodki po mednarodnih sporazumih z drugimi državami za 4 milijone evrov). Celotni prihodki so za 33,2 milijona evrov večji od načrtovanih, največ zaradi večjih prihodkov od prispevkov.

Prihodki od prispevkov znašajo 3.080 milijonov evrov (predstavljajo 94,6 % vseh prihodkov) in za 29,2 milijona evrov presegajo načrtovane. Stopnja rasti prihodkov od prispevkov je za 0,9 odstotne točke manjša od rasti povprečne bruto plače v Republiki Sloveniji v letu 2020 predvsem zaradi upada gospodarske aktivnosti in začasnih interventnih ukrepov na področju prispevkov, vezanih na omilitev posledic epidemije na gospodarstvo.

Drugi prihodki ZZZS znašajo 175,1 milijona evrov (predstavljajo 5,4 % vseh prihodkov) in za 3,9 milijona evrov presegajo načrtovane vrednosti, največ zaradi večjih prihodkov po mednarodnih sporazumih (za 3,1 milijona evrov).

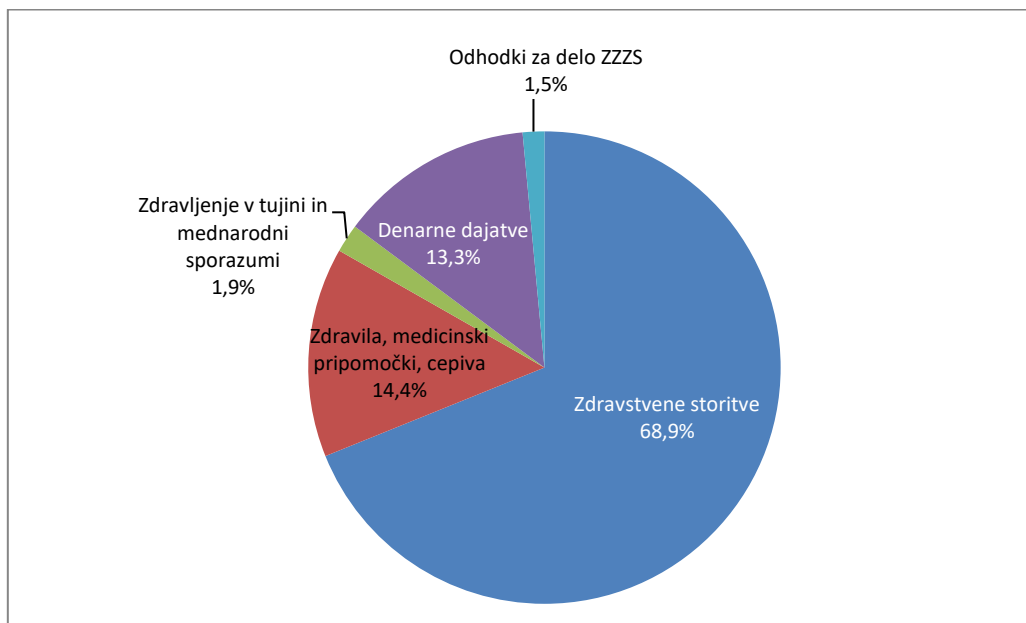
Največji delež med drugimi prihodki predstavljajo sredstva iz državnega proračuna v višini 96,5 milijona evrov za povračilo že izplačanih sredstev za plače in nadomestila plače pripravnikov in specializacije zdravnikov in za povračilo plačila zdravstvenih storitev do polne vrednosti storitev za socialno ogrožene. Sledijo plačila po dogovorih o cenah in povračilu stroškov za zdravila, ki jih je ZZZS sklenil z nekaterimi dobavitelji zdravil v višini 28,1 milijona evrov, prihodki po mednarodnih sporazumih v višini 24 milijonov evrov in prihodki od regresnih zahtevkov v višini 21,8 milijona evrov.

Slika 1: Struktura prihodkov ZZZS v letu 2020.

3. Odhodki ZZZS v letu 2020

Odhodki ZZZS so izkazani po načelu denarnega toka in v letu 2020 znašajo 3.342,6 milijona evrov. V primerjavi s predhodnim letom so večji za 9,5 % oziroma za 289,7 milijona evrov. Takšen porast je tudi zaradi omejitve porabe po Odloku v letu 2019 in prenosa dela zapadlih obveznosti iz leta 2019 v 2020 v višini 63 milijonov evrov. Največjo rast odhodkov (16,4 %) izkazujejo odhodki za nadomestila plače zaradi začasne zadržanosti od dela, sledijo odhodki za cepiva (16,3 %), odhodki za zdravila (15,3 %), odhodki za medicinske pripomočke (9,5 %) in odhodki za zdravstvene storitve (8,6 %).

Slika 2: Struktura odhodkov ZZS v letu 2020.

a) Odhodki za zdravstveno dejavnost

Odhodki za zdravstvene storitve, zdravila, medicinske pripomočke, cepiva, odhodki za zdravljenje v tujini in odhodki po mednarodnih sporazumih predstavljajo 85,2 % vseh odhodkov ZZS.

V strukturi celotnih odhodkov ZZS imajo odhodki za zdravstvene storitve 68,9 % delež in v letu 2020 znašajo 2.302,7 milijona evrov. V primerjavi z letom 2019 so večji za 8,6 % oz. za 181,6 milijona evrov. Končni obračun za opravljene programe zdravstvenih storitev za leto 2020 bo izveden do konca meseca januarja 2021 in takrat bodo znani tudi podatki o vseh obveznostih ZZS za programe zdravstvenih storitev za leto 2020 (plačilo oziroma odhodek bo izkazan v letu 2021).

Odhodki za zdravila, medicinske pripomočke in cepiva so znašali 479,8 milijona evrov in so v okviru načrtovanih. V primerjavi z letom 2019 so večji za 14,3 % oz. za 59,9 milijona evrov. Ti odhodki v strukturi vseh odhodkov ZZS predstavljajo 14,4 % delež.

Največji delež v tej skupini odhodkov predstavljajo odhodki za zdravila. V letu 2020 znašajo 388,6 milijona evrov. V primerjavi z letom 2019 so večji za 15,3 % oziroma za 51,6 milijona evrov in za 0,9 % oziroma za 3,5 milijona evrov presegajo načrtovane vrednosti. V kolikor bi bile v letu 2019 poravnane vse zapadle obveznosti za zdravila (zamik plačil iz 2019 v 2020 je znašal 12,1 milijona evrov) bi bila rast odhodkov 7,8 %.

Odhodki za medicinske pripomočke so znašali 82,8 milijona evrov in so za 3,4 % pod načrtovanimi. V primerjavi z letom 2019 so za 9,5 % ali 7,2 milijona evrov večji, kar pa je posledica povečanja števila zavarovanih oseb, ki so upravičene do teh pripomočkov v breme sredstev obveznega zdravstvenega zavarovanja pri zdravljenju in medicinski rehabilitaciji posameznih vrst obolenj ter prenosa plačil zapadlih obveznosti iz 2019 v leto 2020 v znesku 1,1 milijona evrov.

Odhodki za cepiva so v letu 2020 znašali 8,4 milijona evrov in so za 16,3 % oziroma za 1,2 milijona evrov večji od realiziranih v letu 2019. V primerjavi z načrtovanimi so manjši za 1,2 milijona evrov, ker je z interventno zakonodajo državni proračun prevzel stroške za nakup cepiva za cepljenje proti sezonski gripi ob koncu leta 2020.

Odhodki za zdravljenje v tujini in iz naslova mednarodnih sporazumov so v letu 2020 znašali 64,8 milijona evrov in so enaki kot v letu 2019. V primerjavi z načrtovanimi so ti odhodki manjši za 1,7 milijona evrov, predvsem zaradi manj napotenih na zdravljenje v tujino konec leta 2020 (za 18,4 %).

b) Odhodki za povračilo denarnih dajatev

Odhodki za povračilo denarnih dajatev za pravice iz obveznega zdravstvenega zavarovanja (nadomestila, potni stroški) so realizirani v višini 445,9 milijona evrov in so za 16,1 % ali za 61,9 milijona evrov večji v primerjavi z letom 2019 in presegajo načrtovane vrednosti za 1,8 milijona evrov.

Največji delež (99,6 %) predstavljajo odhodki za nadomestila plače zaradi začasne zadržanosti od dela. V letu 2020 so znašali 444,2 milijona evrov in presegajo načrtovane vrednosti za 2,2 milijona evrov oz. za 0,5 %. Glede na leto 2019 ti odhodki izkazujejo 16,4 % rast oz. so večji za 62,7 milijona evrov. Na takšno rast je vplival prenos plačila dela obveznosti iz 2019 v 2020, višja nadomestila zaradi bolezni in poškodb izven dela ter nege družinskih članov ter poslabšanja epidemioloških razmer v zadnji tretjini leta 2020 (stroški izolacije zaradi COVID-19 so znašali 8,5 milijona evrov).

V obdobju junij – december 2020 je ZZS v skladu s 56. členom ZIUZEOP za nadomestila plač od prvega dne odsotnosti za čas od 11. aprila do 31. maja 2020, izplačal 18,6 milijona evrov, državni proračun je do 31.12.2020 ta sredstva tudi povrnil. ZZS je konec decembra na podlagi 20. člena ZZUOOP izplačal tudi prva povračila nadomestil za čas kratkotrajne odsotnosti z dela zaradi bolezni (do 3 dni) brez potrdila, v višini 46.500 evrov. Ta sredstva bodo s strani državnega proračuna povrnjena v letu 2021.

c) Odhodki za delo službe ZZS

Odhodki za delo službe ZZS so v letu 2020 znašali 49,4 milijona evrov in so v okviru načrtovanih. Ti odhodki predstavljajo 1,5 % delež vseh odhodov ZZS.

4. Zaključne ugotovitve

ZZS je leto 2020 zaključil s primanjkljajem prihodkov nad odhodki v višini 87 milijonov evrov, ki je za 33,7 milijona evrov nižji od načrtovanega in ki ga je ZZS pokrila iz lastnih virov sredstev. **ZZS je tako kljub slabšim in nepredvidljivim pogojem poslovanja dokaj uspešno zaključil poslovno leto 2020, saj je poravnal vse svoje obveznosti do izvajalcev zdravstvenih storitev, za uresničevanje pravic zavarovanih oseb iz obveznega zdravstvenega zavarovanja ter za obvladovanje epidemije COVID-19. Na dan 31.12.2020 ZZS ni izkazoval dolga (brez zadolžitve).**

ZZS je tekom leta tekoče spremljal finančno poslovanje, se hitro prilagajal in ukrepal. Z namenom obvladovanja nalezljive bolezni COVID-19 sta Vlada RS in Državni zbor RS v letu 2020 (tudi na pobudo ZZS) sprejela vrsto interventnih zakonov, na podlagi katerih se je del stroškov povezanih z obvladovanjem nalezljive bolezni COVID-19 financiral iz državnega proračuna, kar je imelo na poslovanje zdravstvene blagajne in na zdravstvo kot celoto ugoden vpliv, saj je le-to prejelo pomembna in nujno potrebna finančna sredstva iz državnega proračuna.

ZAVOD ZA ZDRAVSTVENO
ZAVAROVANJE SLOVENIJE

Priloga: Tabela 1: Vpliv začasnih ukrepov za omilitev posledic epidemije z vidika poslovanja ZZS.

	Ukrep	Podlaga	Prejeta/izplačana sredstva do 31.12.2020	Učinek na bilanco prihodkov in odhodkov v mio €	Vir sredstev
1.	Oprostitev plačila prispevkov za ZZ od nadomestila plače delavcem na začasnem čakanju na delo in zaradi višje sile od 13. marca do 31. maja 2020	28. člen ZIUZEOP	44,3	DA	državni proračun
2.	Oprostitev plačila prispevkov za ZZ za samozaposlene osebe in kmete za obdobje 13. 3. do 31. 5.2020	38. člen ZIUZEOP	17,6	DA	državni proračun
3.	Plače in nadomestila plač v javnem sektorju - dodatek za nevarnost in posebne obremenitve v času epidemije	71. člen ZIUZEOP 39. člen KPJS	0,16	DA	državni proračun
4.	Odlog plačila prispevkov samozaposlene osebe brez zaposlenih in za kmete za zapadlost v mesecu april, maj in junij 2020	12., 12. a in 13. člen ZIUPPP	0	DA/ -9,9	zavezanci
	SKUPAJ prilivi iz državnega proračuna, ki imajo neposredni vpliv na prihodke ZZS		62,06		
5.	Izpad 80% programa izvajalcem zdravstvene dejavnosti	76. člen ZIUOOPE	105	NI	državni proračun
6.	Stroški brisov za potrditev okužbe v času epidemije	Sklep Vlade RS št. 41011-87/2020/2, z dne 10.9.2020	4,9	NI	državni proračun
7.	Materialni stroški povezani z obvladovanjem nalezljive bolezni COVID-19	67. člen ZIPSRS 2020-2021	45,1	NI	državni proračun
8.	Mikrobiološke preiskave na virus Sars-CoV-2 - stroški brisov	41. člen ZZUOOP	3,6	NI	državni proračun
9.	Cepljenje proti sezonski gripi in stroški nakupa cepiva	38. člen ZZUOOP	4,1	NI	državni proračun
10.	Nadomestilo za bolniško odsotnost od prvega dne v breme OZZ od 11. aprila do 31. maja 2020	56. člen ZIUZEOP	18,6	NI	državni proračun
11.	Nadomestilo za kratkotrajno bolniško odsotnost do 3 dni	20. člen ZZUOOP	0,05	NI	državni proračun
	SKUPAJ prilivi iz državnega proračuna, ki nimajo učinka na bilanco prihodkov in odhodkov ZZS (agentski posli)		181,35		